

expectations are high and are growing rapidly, testing capabilities of institutions to provide new services and information.

For the first time in the annual study, descriptions were added of the most important institutional projects or activities implemented by institutions, serving the cause of capital projects of economic development and growth of countries in the region. The reason for this step lies in the economic crisis, due to which governments mobilized all their capacities

in order to support sustainable economic development of their countries. This includes land administration institutions, especially due to the fact that capital projects are mainly related to land, infrastructure, ownership, etc. The fifth chapter contributes to a better understanding of the contribution of institutions and the land administration profession to overall welfare of society and to the progress of economy and citizens, since one of the purposes of the Regional Conference of Ca-

dastre and Spatial Data Infrastructure is the promotion of these institutions and the profession by presenting their activities in very specific development projects.

The book was printed in 200 copies. In order to obtain a printed copy, one can ask the publisher, the Republic Authority for Geodetic and Property Affairs of the Republic of Srpska. The book is also available in digital form (PDF) on the website of the project INSPIRATION: www.inspiration-westernbalkans.eu.

Ivica Skender ■

Cadastral of Solin and Surrounding Area in 1831

Milan Ivanišević and Đenko Ivanišević

A map is always interesting and attracts observers. Old maps are especially interesting because of colours, rich cartouches, vignettes, compass roses and other details. Their authors attempted to make them as accurate and attractive as possible. Gradually, special maps appeared. They were often not very attractive, but make up for it with their content. In any case, one is probably going to want to inspect a map in more detail. As inscriptions and documents tell tales of times they were produced in, maps tell us about represented space. The older a map is, it is more interesting because it often reveals forgotten toponyms, lost settlements, old fortresses, churches, etc.

At first, cadastral maps are not especially attractive because they are not meant to be a decoration or a textbook, but an official document with a clear goal of determining real property ownership. They are accompanied by owner lists (*katastici*), so that one could tell who owns what. Maps and *katastici*

from 17th and 18th century are not like that because they are often adorned with baroque decorations, views, coat of arms, etc. In contrast, cadastral maps of the 19th century appear dry and uninteresting, but this is not the case. They are a real mine of toponyms, a source of information about development of a settlement; they represent spatial relations, communication, economy, etc. In order to demonstrate how they can be pretty, the exhibition Croatian Treasure from the Archive of Maps for Istria and Dalmatia was organized in Split in 1992 and in Zagreb, Rovinj and Pula in 1993.

Owing to fact that Solin is a successor to old Salona, it has been present in cartography since ancient times. Let us mention only the famous Tabula Peutingeriana, a medieval copy of a map of the Roman Empire from the 4th century and the new age map of Split and surrounding area by Martin Kolunić Rota from about 1570. Since the time of Kolunić, Salona and Solin have intertwined, especially in maps similar to views, because they contain remains of the ancient city.

Solin is fortunate to have its development documented relatively well in maps and views since the 17th century, although many of them are just sketches.

In contrast, the cadastral plan from 1831 is much more accurate and detailed. It was produced during the second Austrian administration and represents a clearly formed settlement which would continue to change in the decades to come. It shows houses, churches and mills, paths and bridges, as well as streams and the Jadro River. The fact the plan shows remains of Salona, making this cadastral plan an archaeological map is especially important. It represents ramparts, remains of amphitheatre and theatres, Gradina, etc. which helps archaeologists in research. The cadastral plan from 1831 is a firm base point for moving through space and time. If we take a similar map of Solin and surrounding area produced by Viennese officer Zorzi Calergi in 1675, we can clearly see changes in terrain, as well as changes in population from names of land and house owners.

podataka registara svim tipovima korisnika. Katastarske, odnosno imovinsko-pravne uprave i agencije mogu biti ponosne na ostvarene rezultate, ali pritom moraju biti svjesne izazova očekivanja korisnika koja su velika i rastu brzo te stavljaju na kušnju mogućnosti institucija da osiguraju nove servise i informacije.

Po prvi su put u godišnjoj studiji dani opisi najvažnijih institucijskih projekata, odnosno aktivnosti koje institucije provode u funkciji kapitalnih projekata ekonomskog razvoja i rasta

zemalja u regiji. Razlog za taj korak može se razumjeti u svjetlu ekonomske krize zbog koje vlade mobiliziraju sve kapacitete kako bi poduprle održiv ekonomski razvoj svojih zemalja. To uključuje i institucije zemljišne administracije, pogotovo zbog činjenice da su kapitalni projekti većinom vezani uz zemljište, infrastrukturu, vlasničke odnose i sl. Peto je poglavlje prinoso boljem razumijevanju prinosa institucija i profesije zemljišne administracije sveukupnom blagostanju društva te boljitku gospodarstva i građana, budući da je

jedna od svrha Regionalne konferencije o katastru i infrastrukturi prostornih podataka promocija spomenutih institucija i struke kroz prikaz njihovih aktivnosti u sasvim konkretnim razvojnim pothvatima.

Knjiga je tiskana u 200 primjeraka. Tiskano izdanje moguće je zatražiti od izdavača, Republičke uprave za geodetske i imovinsko-pravne poslove Republike Srpske, dok je u digitalnom obliku dostupna u PDF-u na web-stranici projekta INSPIRATION: www.inspiration-westernbalkans.eu.

Ivica Skender ■

Katastar Solina i okolice u godini 1831.

Milan Ivanišević i Đenko Ivanišević

Zemljopisna karta, zemljovid ili naprosto karta uvijek je zanimljiva i privlači pažnju promatrača. Stare karte osobito su interesantne zbog boja, bogatih kartuša, vinjeta, ruža vjetrova i drugih detalja. Njihovi autori trudili su se da one budu ne samo što točnije već i vizualno privlačne. S vremenom se javljaju i specijalne karte koje često puta ne name svojim izgledom, ali to nadomještaju sadržajem koji nude. U svakom slučaju teško da ćemo prema karti biti ravnodušni i da se nećemo barem malo udubiti u nju. Kao što natpisi i dokumenti pričaju o vremenu u kojem su nastali tako i karte na svoj način govore o prikazanom prostoru. Što je karta starija to je zanimljivija jer često otkriva zaboravljene toponime, nestala naselja, nekadašnja utvrđenja, crkve itd.

Katastarske karte nisu u prvi mah osobito privlačne jer njihov cilj nije da budu ukras niti učilo već su one službeni dokument s jasno određenim ciljem utvrđivanja stanja vlasništva

nepokretnih dobara. Njih prate popisi vlasnika – katastici, tako da je lako vidjeti tko što posjeduje. Karte i katastici iz XVII. i XVIII. st. nisu takvi jer su često zaodjenuti bogatim baroknim ukrasima, vedutama, grbovima i slično. Nasuprot njima katastarske karte iz XIX. st. doimlju se suhoparno i nezanimljivo, ali nije tako. One su pravi rudnik toponima, izvor podataka o urbanističkom razvoju nekog mjesta, govore o prostornim odnosima, komunikacijama, gospodarstvu i drugom. Da one mogu biti i ugodne oku pokazala je pak izložba Blago Hrvatske iz Arhiva mapa za Istru i Dalmaciju koja je 1992. bila priređena u Splitu, a iduće godine u Zagrebu, Rovinju i Puli.

Zahvaljujući činjenici da je baštinik stare Salone, današnji je Solin prisutan u kartografiji još od antičkih vremena. Ovdje ćemo spomenuti samo znamenitu Tabulu Peutingerianu, srednjovjekovni preris karte Rimskog Carstva iz IV. st., a od novovjekih kartu Splita i okolice Martina Kolunića. Rote nastalu oko 1570. godine. Od

Kolunićeva vremena Salone i Solin će se ispreplitati, osobito na kartama koje imaju vedutistički karakter jer će na njima biti ucrtani ostaci antičkoga grada. Solin ima sreću da je od XVII. st. njegov razvoj relativno dobro

The book *Cadastre of Solin and Surrounding Area in 1831* published personally in Split in 2011 is dedicated to the cadastral plan of Solin and surrounding settlements. The book's 343 pages, accompanied by corresponding illustrations represent cadastral districts Solin (including Vranjic), Mravinci and Kučine. The book begins with an introduction by Milan Ivanšević about surveys of the Solin area prior to the 1831 survey. The introduction is followed by a comprehensive description of the origin of the cadastre, starting with royal patents ordering its production up to reporting data about individual sheets, used colours and signs and land and building registers. Subsequently, the author moves to describing sheets related to the district of Solin by noting its borders, sections, rivers, paths and settlements, and then by translating a report on the cadastral district (i.e. operati). The second part of the book lists all owners of buildings and lands in all three districts, the Italian original of the operata for Solin and comprehensive explanation of illustrations, as well as the bibliography and the author's envoy.

The cadastral plan of Solin with Vranjic consists of 18 sheets plus 4 sheets at enlarged (double) scale to make objects clearer. Researchers and interested parties are going to be especially interested in sheet number 13 with the area around St. Kaja, sheet number 14 with the upper part of Salona and Manastirine, sheet number 16 with Vranjic and sheet number 17 with the central part of Solin with the entire Salona. The cadastral plan of Mravinci has 6 sheets plus 2 at double scale, and the plan of Kučine consists of 5 sheets plus 2 at double scale.

The maps were produced on paper and are thus at risk. Their frequent use for official or research purposes makes them become worn and faded. Therefore, it is necessary to protect them by reducing or eliminating the use of originals which can be achieved by scanning or digitizing, storing on a CD or uploading onto the Internet.

This book's special value comes from the accompanying CD containing

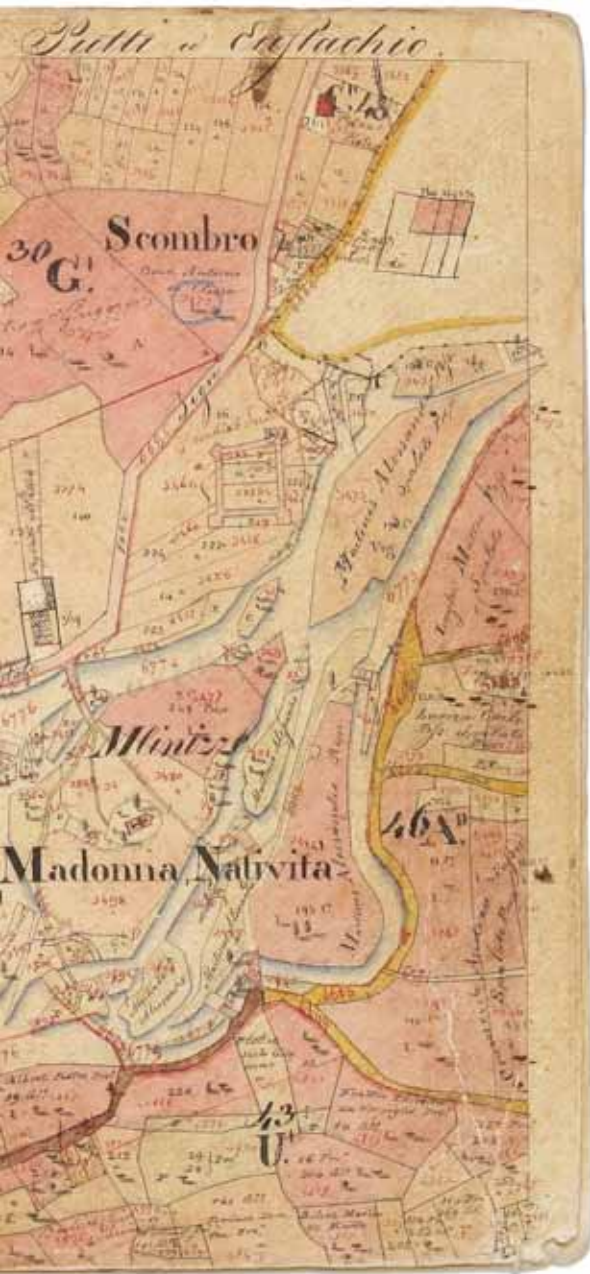

and interactive presentation of geodetic drawings with images of all three cadastral districts' sheets: Solin, Mravinci and Kučine. They were photographed competently by Đenko Ivanšević. Owing to that, we are able to access the mentioned maps at any time without leaving our room. We can view maps one sheet at a time, scroll using a mouse and zoom in interesting details. By photographing maps and storing them on a CD, the original is protected and available anywhere. Even if it gets damaged beyond repair, we still have quality documentation to reproduce it.

The book by Milan and Đenko Ivanšević is very useful. It is an excellent

manual for the history of cadastre and a source for learning about life and economy of the period when the plan was produced. It is also a contribution to protection of heritage, which is a trend in the world. However, similar enterprises in the world are supported by the community, but this book was published privately! Therefore, we have to acknowledge its authors. They made an effort to provide us with an excellent text and images and presented it nicely, on quality paper and with illustrations related to the book's content.

Arsen Duplančić ■

dokumentiran na raznim kartama i vedutama, ali su to ipak puno puta skicozni prikazi.

Nasuprot njima katastarski plan iz 1831. puno je točniji i bogatiji podacima. Nastao u vrijeme druge austrijske uprave, on odražava već jasno formirano naselje koje će nastaviti svoje mijene u narednim desetljećima. Na njemu iščitavamo raspored kuća, crkava i mlinova, putova i mostova, ali i tokove potoka i rijeke Jadrana. Ono što je osobito važno na planu jesu ucrtani ostaci Salone tako da je taj katastarski plan ujedno i arheološka karta. Na njemu se vide bedemi, a time i opseg grada, ostaci amfiteatra i teataru,

Gradina itd. što s ostalim podacima služi arheolozima kao putokaz i olakšava im istraživački rad. Katastarski plan iz 1831. čvrsta je uporišna točka i orijentir za kretanje kroz prostor i vrijeme. Uzmemo li primjerice sličnu kartu Solina i okolice koju je 1675. izradio mletački časnik Zorzi Calergi jasno vidimo promjene na terenu, ali i razliku u stanovništvu kroz imena vlasnika zemalja i kuća.

Upravo katastarskom planu Solina i susjednih mu mjesta posvećena je knjiga Milana i Đenka Ivaniševića *Katastar Solina i okolice u godini 1831.* objavljena u Splitu u vlastitoj nakladi 2011. godine. U njoj su na 343 stranice, popraćenima odgovarajućim ilustracijama, prikazane katastarske općine Solin (koja uključuje i Vranjic), Mravince i Kućine. Knjiga započinje uvidom Milana Ivaniševića o mjerenjima solinskoga prostora prije izmjere 1831., a zatim slijedi iscrpan opis nastanka katastra počevši od carskih patenata kojim se naređuje njegova izrada do iznošenja podataka o pojedinim listovima, korištenim bojama i znakovima te upisnicima zemljišta i zgrada. Potom autor prelazi na opise listova koji se odnose na općinu Solin i to tako što najprije navodi njezine granice, zatim predjele, tekućice, putove i naselja, a zatim donosi prijevod izvješća o katastarskoj općini (poznati operati). U drugom dijelu knjige objavljeni su popisi vlasnika svih zgrada i zemljišta u sve tri općine, potom talijanski izvornik operata za Solin i podroban tumač ilustracija te bibliografija korištene literature i autorov pogovor.

Katastarski plan Solina s Vranjicom sastoji se od 18 listova uz još 4 lista s uvećanim (dvostrukim) mjerilom tako da je postignuta bolja preglednost objekata. Istraživačima i znatiželjnicima će sigurno biti najzanimljiviji list 13 s područjem oko Sv. Kaje, list 14 s gornjim dijelom Salone i Manastirinama, list 16 s Vranjicom i list 17 na kojem je središnji dio Solina s cijelom Salonom. Katastarski plan Mravinaca ima 6 listova uz još 2 s dvostrukim mjerilom, a plan Kućina

sastoji se od 5 listova uz još 2 s dvostrukim mjerilom.

Budući da su karte izrađene na papiru one su zbog krhkosti materijala, podložnosti stradanjima od vatre i vode, veoma ugrožene. Osim toga njihovo često korištenje, bilo u službene bilo u istraživačke svrhe, dovodi do habanja i blijeđenja. Zato ih je potrebno zaštititi kako bi se smanjila ili potpuno isključila upotreba originala što se danas radi skeniranjem i digitaliziranjem, pohranjivanjem na CD i stavljanjem na internet.

Osobita vrijednost ove knjige je CD u prilogu na kojem je interaktivna prezentacija geodetskih nacrtu sa snimkama listova svih triju katastarskih općina Solin, Mravince i Kućine, a njihovo fotografiranje vrsno je obavio Đenko Ivanišević. Zahvaljujući tome sada nam je moguće vrlo jednostavno i u svako doba dobiti uvid u spomenute karte bez da napuštamo svoju radnu sobu. Karte možemo pregledavati list po list, šetati po njima uz pomoć miša i uvećavati zanimljive nam detalje. Snimanjem karata i stavljanjem na CD izvornik je zaštićen i dostupan bilo gdje, a kad bi slučajno i stradao ostaje nam njegova kvalitetna dokumentacija po kojoj bi se mogao reproducirati.

Knjiga Milana i Đenka Ivaniševića višestruko je korisna. Ona je odličan priručnik iz povijesti katastra, izvor za poznavanje života i gospodarstva vremena u kojem je nastao plan, ali i prilog zaštiti baštine, trendu koji je veoma prisutan u svijetu. I dok drugdje slični pothvati bivaju poticani od strane društvene zajednice u ovom slučaju knjiga izlazi u vlastitoj nakladi! Zato i s te strane moramo izraziti naše pohvale njezinim autorima. Oni su se potrudili da nam ne podare samo odličan tekst i snimke nego su dali i u lijepom grafičkom obliku, na kvalitetnom papiru i s instruktivnim ilustracijama koje se na prikladan način vežu uz sadržaj knjige.

Arsen Duplancić ■